

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère

Mogvntiæ, 1617

Cap. 2. De necessitate satisfactionem per Confessarium impone[n]di, &
per Pænitente[n] accepta[n]di,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78322](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78322)

lis (de quorum numero est ipsa etiam mors incurabilis, pro
ut notat Nauarr. in *Enchir. cap. 26. num. 23.*) apud Deum Pa-
trem Iesum Christum nos satisfacere posse definit Concil.
Trident. in *sess. 14. cap. 9.* Satisfacimusque de facto per talia
pariendo illa pie, tanquam à Deo immixta; eademque offe-
rendo in compensationem nostram offendimus: ut ex D.
Thomæ doctrina & Concilij Trid. approbatione, habet
Nauarrus in *precedenti cap. 3. num. 4.*

Nomine elemosynæ vero, intelliguntur non tantum
pecuniarum largitiones sed etiam (vt ex Soto Nauarrus, & ex
D. Thoma Syluester habent ille in *cod. cap. 3. n. 2.* & hic in *verbo
satis factio quest. 8.*) opera misericordie corporalia vt mortuos
sepelire, infirmos visitare, itemque hospitalia & carceres, &
quidquid aliud impenditur in vilitatem proximi ex *Supplem.
3. p. 2. D. Thomæ quest. 15. art. 3. ad 5.* Denique nomine orationis
intelliguntur non tantum meditationes, & preces vocales:
sed etiam, vt addunt Nauarr. & Syl. omnia spiritualia opera mi-
sericordie: itemque, vt infirmarum est in eadem supplemen-
to, opera religionis; seu pertinentia ad Deum cuius: vt
v. g. Missæ sacrum celebrare, vel audire: libros pios
legere, confessiones excipere, concionari, & alia eiusmodi.

Tertium notandum, est quamuis satisfactio vulgo dici
solcat penitentia; eam tamen solum esse penitentiam in in-
teriore voluntate existentis effectum, figuramque externum
nempe sicut eum videt quis sumum, cognoscit ipsum ex i-
gure procedere; ita cum quis macerat carnem suam ieiunio
aut alia ratione affligit, cogitatur in corde dolore habere,
ex quo indignatio illa sancta contra seipsum, procedat. Si-
militer & cum quis videns alterum, distingit gladium aut la-
pidem vel fustem arripit, vt illum percutiat, ostendit latens
in corde odium quo illum prosequitur: eadem ratione ho-
mo allumens iniuria & alias mortificationes, vt de peccato
suo propter Deum vindictam sumere in seipso possit, ostendit
odium internum quo prosequitur peccata sua propter
Deum, cuius sunt offensa.

Quartum est: eo spectare satisfactionem, vt iustitia per
illam iniuriam læsa, restitatur secundum æqualitatem
actionum. Id quod fieri potest dupliciter, vno modo, se-
cundum absolutam & perfectam æqualitatem: vt quando
inter duos homines æquales, actio contumeliosa recom-
pensatur per aliam contrariam, tantum habentem honoris,
quantum prior habuerat contumelie. Altero modo secun-
dum æqualitatem imperfectam; vt cum quis à proprio ser-
uio grauius affectus iniuriis contentus est, si is de sito
crimine veniam petat: aut cum is qui perulitacturam de-
cem millium aureorum satis fieri sibi patitur cessante bono-
rum omnium: licet ea ad summam tot millium nequaquam
perueniant. Non posse autem satisfactionem prioris modo
fieri Deo ab homine pro suis peccatis, inter omnes conue-
nit: quia quidquid sumus & habemus totum est Dei; illud
que exiguum ac finitum. Vnde cum peccando infinitum
bonum, diuinamque maiestatem offenderimus, nisi ali-
qua acceptatio & donatio intercedat, nemo potest Deo sa-
tisfacere pro peccatis, quibus in eum iniurius fuit. Quare
posterior tantum modo satisfactio, quæ acceptatione &
donatione Dei nititur, locum habet in Sacramento Peni-
tentie.

De differentia inter satisfactionem propriam sponte assumptam & eam
quæ imposta à Confessario, acceptata est à
Penitente.

SECTIO POSTERIOR.

8. **P**ostremum est quamuis in substantia operis, contentant
satisfactio propria sponte suscepta, & à Confessario in-
iuncta: inter utramque tamen duplex magnum cerni discrimen
quorum prius in hoc consistit; quod ceteris paribus,
maioris efficacitæ sit illa, quæ à Confessario imponitur, quam
quæ propria sponte suscipitur. Sic ceteris paribus magis cen-
setur satis fecisse: & peccatis suis debitæ, qui impleuit iei-
unium à Confessario impositum, quam si impleuit non
impositum, quia talis satisfactio fuit sacramentalis: Sacra-
menti que virtute meritorium Christi applicatur satisfaciendi.
Dicitur ceteris paribus, quia posset quis tanto feruore deuotionis,
ieiunare propria sponte, & tam tepide ex impositione Con-

fessari; vt plus consequeretur ratione deuotionis, quam fa-
ceret, ratione Sacramenti.

9. **P**osterius discrimen in hoc consistit, quod satisfactio
spontanea, si in peccato mortali fiat, nihil proficit ad pœnæ de-
bitæ compensationem; neque tunc, neque postea, quia non
potest valere nisi ex opere vt vocant operantis, seu ex bona
dispositione interiori, per quam Deo acceptum est id quod
agitur. Nullum autem opus factum extra gratiam & charita-
tem valet apud Deum: sicut nec apud Regem moneta adul-
terina: iuxta illud prioris ad *Corint. 13.* Si distribuero in cibos
pauperum omnes facultates meas, & tradidero corpus meum
vt ardeam, charitatem autem non habuero nihil mihi pro-
dest. Satisfactio vero iniuncta à Confessario, etiam facta in
peccato mortali, aliquid valet; tum eo quod per illam im-
pletur præceptum Ecclesiæ in *cap. Omnis vtriusque sexus, De
penitent. & remiss.* datum de peragenda pœnitentiæ à Confes-
sario imposita: neque opus sit eam iterare, ex Sori sententia
frequentius recepta, prout habet Nauarr. ad *princip. cap. Primi,
De penitent. distinct. sexta, num. 45.* Et probatur: quia Ecclesiæ
præcepta possunt in peccato mortali impleri quoad substan-
tiam actus qui præcipitur. Sic enim ieiunij Ecclesiastici vio-
lator esse non censetur, qui illud seruauit in peccato mor-
tali: quia fecit id quod præcipitur, non obstante malo suo sta-
tu, & sic de aliis.

10. **P**raterea licet illud opus, pro eo tempore quo homo ex-
istit & perseuerat in peccato mortali, non sit satisfactorium
ex communi sententia, teste Nauarro ibidem: est tamen pro
eo tempore quo ille à peccato surrexit: vt idem Nauarr. in
Enchir. cap. 3. num. 5. habet ex D. Thoma, cum aliis quos in
priori parte *can. delab. auri cap. De satisfactione, num. 13.* Alpho-
nusus à Vualdo commemorat. Ratio autem est: quia talis sa-
tisfactio pars est Sacramenti & per consequens tanquam
Dei operatio, remoto obice sortitur suum effectum, argu-
men. *cap. Tunc, valere, De consecr. distinct. 4.* Iaque sicut in
precedenti libro, num. 170. diximus de confessione valida in-
formi, eam fieri quidem sine suo sacramentali effectu, sed il-
lum postea sortiri, cum obex sublatus fuerit: similiter dicen-
dum est, satisfactioe imposita à Confessario, nempe factam
in peccato mortali sortiri suum effectum, id est remissionem
pœnæ quando homo redierit ad gratiam Dei. Quod à Caeter.
traditum in *Summula verbo Satisfactio: & plenius tractatum ab
eodem in 1. tom. opus. tract. 6. quest. 2.* Improbatur quidem S-
tus, in *4. distinct. 19. quest. 1. art. 5.* sed vt apparet satis debili fun-
damento: quod est, satisfactionem non esse de essentia Sacra-
menti: hoc enim euertitur ex eo, quod in Concil. Florent. in
instru. Armenorum & in Concil. Triden. sess. 14. c. 3. & Can. 4.
Satisfactio constituitur Sacramenti Penitentiae pars mate-
rialis, sicut contritio & confessio. Vnde sequitur vere Sacra-
mentalem esse, etiam si tantum sit pars integralis. Nec est
quod quis inde inferat satisfaciendum in peccato mortali,
peccare mortaliter. Nam Sacramentum penitentiae non re-
quirit sanctitatem in suscipiente: Ita enim ille qui contami-
natus peccato mortali, confitetur attritus tantum, non pec-
cat mortaliter: vt patet ex doctrina de eadem attritione tra-
dita in Concil. Triden. *sess. 14. cap. 4.*

Quæritur autem an satisfactio illa sortiat postea totum
effectum remissionis pœnæ, quem sortita esset facta in cha-
ritate. Respondet Caeter. in *citata qu. 2. ante solutionem 1. argumen-
ti* non sortiri totum effectum Nauarr. vero ad memoratum
principium nu. 49. verius putat quod totum effectum sortia-
tur. Quidquid autem sit in speculatore Scholasticis relinquen-
da, ad praxim parul refert quodnam eorum sequamur: et si di-
ctum à Nauarr. videatur hoc nomine præponderare, quod
tanquam multum fauens animæ, valde commendans Dei
misericordiam erga eam respicientem, valeat maxime ad
fouendum studium faciendi fructus dignos penitentiae: ad
quos D. Ioann. Baptista Matthei 3. hortatur.

CAPVT II.

De necessitate satisfactionem per Confessarium impo-
nendi, & per Penitentem ac-
ceptandi.

S V M M A R I V M.

11. Confessarius tenetur satisfactionem imponere, nisi inueniat, quod Penitens nullam possit implere, aut quod iam fecerit sufficientem.
12. Adhuc Caiet. aut nisi acceptare recuset: quod non est sequendum.
13. Non tenetur Penitens acceptare Penitentiam, in qua imponenda Confessarius errare, manifeste constat.
14. Penitens tenetur acceptare Penitentiam medicinalem, seu necessariam ad evitandum peccatum mortale futurum.
15. Penitentiam autem satisfactoriam, nullo precepto tenetur acceptare si malit & proponat satisfacere in Purgatorio.
16. Quid responderi possit ijs, quae pro sententia contraria adferuntur.
17. Confessarius volentem tantum, potest vt absolueret a culpa, sic & ligare, ad penam.
18. Quo modo impositio satisfactionis censeatur ligare eum, cuius arbitrio est relicta.
19. Ordinariè ante Sacramentalem absolutionem imponenda est satisfactio, non tamen de necessitate, nisi eam oporteret declaratoriam esse alicuius obligationis sub mortali.
20. Non exigendum à Penitente promissum quod obliget ad nouum peccatum mortale, nisi ius postulet.

ii. **C**onfessarium regulariter teneri satisfactionem Penitenti imponere, patet tum auctoritate Concilij Tridentini, sess. 14. cap. 8. & cap. Omnis vtriusque sexus. De penitent. & remissionem etiam ratione: quia Confessarius tenetur quantum potest integrum facere Penitentiae Sacramentum, quod in forma iudicij institutum, requirit Iudicis aequitatem, qua iudicans inter Deum & hominem, sicut absoluit hominem quem inuenit dispositum, sic debet curare vt is satisfaciatur Deo. Dixi regulariter, propter duos casus in quibus Confessarius potest nullam satisfactionem Penitenti imponere. Prior est quando Penitens nullam omnino implere potest: quod contingit raro, vt interdum in mortis articulo. Impotentia enim tunc excusat, & ita excusat vt tamen non impediatur administrationem Sacramenti Penitentiae: de cuius integritate satisfactio ipsa est quidem, sed non de essentia; vt argumento est, quod id ipsum Sacramentum sic verè perficitur, vt gratiam conferatante eam adimpletam: quod Theologos communiter sentire norat Suarez tom. 4. disp. 38. sect. 3. n. 4.

Posterior casus est, quando Confessarius ex Penitentis confessione, & ex alijs iudicij intelligit ipsum sufficienter satisfecisse poenae debitae suis peccatis; quia sicut aequitas iudicij postulat vt puniatur qui debet, ita etiam vt liberetur qui iam soluit: sique non est de aequitate iudicij, vt satisfactio imponatur ei qui iam sufficienter satisfecisse intelligitur. Caeterum quia difficile est talem sufficientiam cognoscere, consultum est, saltem ad integritatem Sacramenti semper aliquid in satisfactionem imponere.

12. Quibus duobus casibus Caiet. in Summula verbo Satisfactio, tertium addit: cum Penitens nullam vult satisfactionem suscipere, sed omnem differre luendam in purgatorio. Cui aduerfatur quod cum Concil. Florent. in instruct. Armenorum, De Sacramento Penitentiae & Concil. Trident. sess. 14. cap. 3. & Can. 4. satisfactionem faciant eiusdem Sacramenti partem; dubium non sit, quin Confessarius sub graui peccato teneatur aliquid semper in satisfactionem imponere debent ac valenti eam implere: quandoquidem reddit alioqui Sacramentum mutilum truncatà vnà ipsius parte. Accedit quod is nequeat iudicari ad penitentiae Sacramentum serio accedere qui sciens illud esse imperfectum sine satisfactione, hanc nullà necessitate cogente, recusat vel modicam suscipere. Et maximè, cum vt Confessor teneatur satisfactionem imponere; sic Penitens teneatur illam acceptare: quandoquidem ipse quoque concurrit ad Sacramentum: vnde fit vt teneatur integritatem illius seruare: se nimirum tanquam reū offerendo Confessario, Iudici instituto à Christo cum potestate absolueri à peccatis & ligandi ad penam, imponendi ve satisfactionem ex Concil. Trident. sess. 14. can. 15. Et certè vt bene ait Nauar. in Enchir. cap. 24. num. 20. nullus est Penitens adeo faxeus qui bona fide confitens, nolit vel tantillam penitentiam acceptare.

13. An autem de precepto teneatur, quantumque sibi impositam acceptare difficultas est. Cui vt satisfaciamus, praemonendum est auctores consentire, Penitentem non teneri acceptare penitentiam in qua imponenda Confessarius

errasse manifestè constat; nulla enim lex talem obligationem inducit. Dixi manifestè: quoniam in dubio standum est Sacerdotis iudicio, prout notat Sotus in 4. dist. 20. q. 2. art. 2. Vt autè censeatur Confessarius errasse in imponenda penitentia, non est necesse vt excedat poenam in purgatorio luendam à Penitente pro suis peccatis: sed, vt idem Sotus ibidem indicat, satis est vt excedat poenam pro eis in Penitentia fore iniungendam; considerata qualitate personae, commoditate ac possibilitate eam peragendi, & reliquis circumstantiis: quarum, vt post dicitur, habenda est ratio in imponenda penitentia. Quare, vt habet Nauar. ad cap. Consideret. De penitent. distinct. 3. §. Ponat se numero 8. si valde melancholico ieiunium in pane & aqua, aut vitatio honestarum recreationum imponeretur, aut si debillissimo multa ieiunia, aut occupatissimo multa praeces quotidie recitandae, iniungerentur: is melius facit non acceptando talem Penitentiam, quam acceptando: tatum abest vt teneatur acceptare. Quod cum ita sit, in eo tantum difficultas versatur, An si Sacerdotem errasse non constet omnino; quin potius videatur iustà penitentiam imposituisse, penitens teneatur de precepto eam acceptare. De qua in vtramque partem argumenta & auctores habet Nauar. in Enchir. c. 26. n. 20. & latius in memorato commentario ad §. Ponat seper totum.

Expositio difficultatis, An teneatur Penitens acceptare Penitentiam sibi impositam, cum non appareat iniusta.

SECTIO I.

Pro explicacione autem cum eodem Nauarro vtendum est distinctione Penitentiae, in satisfactoriam, id est, quae homini imponitur ad satisfaciendum Deo in hoc mundo pro temporali poena debita culpae ipsi remissa: & in medicinalem seu necessariam ad exundandum à peccato; ita vt Penitens ad eam teneatur sine vlllo Confessarij iussu: qualis est alieni restitutio, odij mortalis depositio, concubinae dimissio, aut officij quod absque peccato mortali exercere nequit, & euitatio conuersationis, per qua se credit in peccato mortali relapsurum.

Haecigitur distinctione posita: dicendum videtur Penitentem teneri huius posterioris generis Penitentiam acceptare: sique nolit nullatenus esse absoluendum ob defectum sufficientis contritionis quo laborat, tanquam nolens abstinere ab omni mortali peccato: cum respat remedium necessarium ad aliquid tale vitandum. Sicque Nauar. monet accipiendos esse canones, qui adferuntur in confirmationem sententiae Paludani & aliorum (eos Alphonsus à Vinaldo eommemorat in Candel. auro cap. De satisfact. n. 25.) afferentium Penitentem de precepto teneri acceptare quamcumque Penitentiam iustam pro suis peccatis impositam ei à Confessario, tanquam habente potestatem ipsam obligandi.

Penitentiam verò posterioris generis, nullo precepto teneri acceptare: ita vt illam recusanti (nisi omnem respiceret, in notabilem iniuriam Sacramenti) non sit eo solo nomine deneganda Sacramentalis absolutio, dummodo verum propositum habeat Deo plenè satisfaciendi, vel viuens per bona opera & indulgentias: vel mortuus per purgatorij cruciatum. Nam existimari potest diuina clementia (inquit Nauar. in eis comment. num. 11.) ob fragilitatem nostram deesse nobis optionem satisfaciendi sibi, vel hic, vel in purgatorio. Et certè exclusa Sacramentali satisfactione acceptata, nulli haberi preceptum, quo homo sub mortali teneatur in praesenti vita satisfacere pro temporali poena culpae sibi remissae: debi à satis confirmat communis Ecclesiae consuetudo: qua potissimum innixus, sententiam hanc Nauarrus approbat. Ea enim habet vt nulli denegetur absolutio eo solo nomine, quod nolit acceptare talem aliquam Penitentiam sibi iniunctam, dummodo sit eo animo, quo ante propositum est. Quae consuetudinem rationabilem esse, ostenditur per illud, quod ea temporalis poena possit in hoc saeculo solui, & in futuro: electioque in eo conueniat homini ipsi, perinde ac si aliquis sub disinctione debeat praestare vnum de duobus, quorum vtrumuis eligere sit relictum in eius potestate. Itaque liberum est homini post contritionem & confessionem velle hic vel in purgatorio poenam temporalem soluere: de qua

re bene differit Medina in cod. de satisfactione, quest. 6. §. verum

Accedit etiam ad confirmationem, quod ex D. Thoma & aliis Theologis in 4. dist. 20. idem Navarr. habet in preced. num. 5. si poenitentia à Confessario iniuncta contenti, non sit tanta, quantum illius peccata exigunt, contentem ipsum per eam peccata non esse absolutum à tota poena temporali peccatis illis suis debita. Sicque dum Confessarius ob corporalem imbecillitatem Poenitentis, vel ob animi languorem, imponit minorem poenitentiam quam debeat peccatis de quibus confessus est; ea ipsa poena, qua parte per satisfactionem non recompenatur, manet in purgatorio luenda. Nam etsi talis poenitentia fuit iusta secundum usum fori poenitentialis (in quo non tantum qualitatis criminum, sed etiam facultatis poenitentium ratio habenda est ex Concilio Trident. sess. 14. cap. 8.) non fuit tamen sic iusta, vt per eam ita dimine iustitiae satisfieret, quod ea peccata à Poenitente, is à purgatorio liberetur. Vnde intelligitur consentaneum esse vt volens ibidem omnino soluere, non cogatur talem poenitentiam iniunctam suscipere.

16. His autem quae ex sacris canonibus aut Patribus pro sententia contraria videntur: Navarr. in memorato comment. num. 9. respondet, quod iam ante artigimus, intelligi de poenitentia medicinali: aut de satisfactoria iam acceptata: aut etiam de acceptanda, non quidem ex praeepto, sed ex consilio: vt sensus sit Poenitentem optime quidem facturum si poenitentiam ei discrete taxatam acceptauerit, & acceptatam peregerit: sed ad id nullo praeepto obligari, quemadmodum ante memorata consuetudo ostendit: confirmatque auctoritas multorum grauium Doctorum (aliquos commemorat idem Navarr. in Enchir. cap. 26. num. 20. plures Alphonsus à Viualdo in Candel. aureo cap. de satisfact. num. 24.) negantium praeeptum esse de eadem acceptatione.

17. Sed obicit potest illud pro quo plures auctores citat Suarez tomo 4. disput. 38. sect. 7. num. 2. Confessarium in Poenitentem tanquam iudicem in reum, habere potestatem ligandi ipsum ad poenam, sicut absoluendi à culpa. Vnde sequitur Poenitentem dum impositione Poenitentiae ligatur à suo Confessore, teneri impositionem acceptatam. Cui obiectioni Navarr. in eodem comment. num. 13. occurrit, quod cum cõstet Confessarium non posse absoluere nolentem, sed tantum volentem: concedendum esse quidem, posse ligare volentem & acceptantem poenitentiam; non item nolentem & in purgatorio vel per alia bona opera pro peccatis satisfacere deliberantem, aut certe volentem adire alium Confessarium, cui de integro confiteatur, à quo minorem poenitentiam expectat quod iuste posse habet idem auctor in preced. nu.

Quamuis in eo videatur aliquid peccati saltem venialis inesse: cum rationi aduersetur, Sacramentum relinquere inchoatum, & fugere iustum Sacerdotis iudicium; cui iam semel te subdidisti: nisi aliqua rationabilis causa id cohererit. Addit Navarr. num. 11. notatu dignum in hac re: quod etsi iudex fori externi possit delinquenti, velit nolit, poenam meritam imponere, non possit tamen Iudex fori interni quia tale forum non respicit, sicut externum, publicam utilitatem, sed priuam animae Poenitentis ita vt poenitentia in eodem foro iniuncta, tanquam mandatum in utilitatem Poenitentis factum, transeat in consilium: etiam si acceptata sic liget, vt necessario implenda sit: perinde ac votum, quod suscipere, est quidem consilium tantum; sed susceptum implendum est de necessitate praeepti. Accedit quod haec satisfactio sit quoque in remedium aduersus relapsum: quo fit vt debeat accommodari dispositioni Poenitentis: cui nonnunquam expedit, satisfactionem hic & nunc, vel secundum se totam, vel secundum partem imponi suo consilio potius, quam sub praeepto, propter ipsius dispositionem, cuius habenda est ratio; sicut in medicina corporali ratio habetur dispositionis aegri.

18. Si obiecias, satisfactionis impositionem non esse Sacramentalem, nisi sit actus potestatis ligandi à Christo in Ecclesia instituta, qualis non est satisfactio relicta in arbitrio Poenitentis; cum hic, illa etiam suscepta liber nec ligatus maneat. Responderetur satisfactionem eo modo imponere, non esse quidem ligare imponendo simpliciter necessitate agendi; esse tamen ligare in ordine ad finem consequendi per poenitentiam Sacramentum remissionem poenitentiae propriis peccatis debita: ad quam per se primo instituitur satisfactio, sicut ad culpae remissionem contritio & confessio. De qua re videri potest Suarez in citata disputatione 38. sect. 3. num. 2.

Explicatio alterius difficultatis, An satisfactio sit de necessitate imponenda ante Sacramentalem absolutionem.

SECTIO POSTERIOR.

19. Antedictis de necessitate imponendae satisfactionis coniuncta est difficultas, quando illa imponi debeat. De qua tenendum est cum Navarr. in Enchir. cap. 26. num. 10. & cum aliis quos refert Suarez tom. 4. disput. 38. sect. 3. num. 6. imponendam esse quidem ordinariè ante absolutionem: sed nihil obstat quominus post eam imponi possit, cum tam sit Sacramentalis post, quam ante imposita, vt idem Navarr. ad princip. cap. 1. de poenitent. dist. 6. num. 35. probat ex eo, quod illa quae incontinenti sunt, inesse videantur ex lege Lecta, §. dicebam, ff. de rebus cred. & ex lege Legem. Cod. de pactis, & ex cap. Præterea, de testibus cogendis: additque eam esse receptam sententiam. Quam aduerte non procedere quo ad poenitentiam, qua Poenitenti per modum declaratae obligationis, iniungitur id, quod illi necessarium est ad retinendam animae suae puritatem, eo quod ad illam sub mortali teneatur, etiam si à Confessario non iniungatur. Cuiusmodi est restitutio notabilis damni alii per ipsum illati: siue in fama, siue in rebus externis, siue in persona: quam restitutionem omittere dum fieri potest peccatum est mortale: depositio item odij mortalis, & aлегatio ancillae cum qua nequit absque recidui periculo viuere. ac etiam euitatio cuiuscumque alterius causae peccati mortalis. Cum enim absolutio non sit danda ei qui non staturit omnino abstinere à quouis peccato mortali, antequam confessus absoluaatur, iniungenda est ei restitutio, at quam teneri cognoscitur, & euitatio occasionum proximarum peccandi mortaliter, quas deprehenditur habere.

20. Aduerte autem quod licet à tali antequam absoluaatur, sit exigendum de praesenti firmum propositum quod restituet vel quod vitabit dictas occasiones, aliudve praestabit, ad quod sub mortali tenetur: ipsum tamen non esse ad id obligandum voto vel iuramento vel alia promissione, quae nouum vinculum inducat; nisi ius id fieri postulet; nempe (vt Navarr. in Enchir. cap. 26. num. 2. notat in excommunicato notorio. item in incendiario. 3. in mutilatore. 4. in manifesto raptore aut Ecclesiae violatore. 5. in usurario publico. 6. in inferente publicè iniuriam personae Ecclesiasticae.

CAPVT III.

De iis quae imponi possunt in satisfactionem.

SUMMARIUM.

- 21 In satisfactionem imponi possunt Poenitenti, tum bona opera poenitentia, qua comprehenduntur late sumptis nominibus ieiunij, elemosinae & orationis, tum etiam illata à Deo mala, voluntarie patienterque tolerata.
- 22 Internum opus imponi potest in satisfactionem.
- 23 Possunt & omnia bona qua acturus est, & mala qua passurus est Poenitens in sua vita.
- 24 Ratio eius rei.
- 25 Aduertenda de clausula, Quicquid boni feceris, &c. adiuncta à Sacramento ali absolutioni.
- 26 Vnde orta sit consuetudo imponendi modicas poenitenti as.
- 27 Bona opera generatim imposita in satisfactionem, non sunt tam satisfactoria, quam imposita particulariter.
- 28 Imponi possunt in satisfactionem opera alias debita.
- 29 Probatio eius rei.
- 30 Duplex obiectio in contrarium, cum earum solutione.

Ponendum est pro fundamento, quod Navarr. habet ad princip. cap. 1. de poenitent. distinct. 6. num. 43. quidquid à Poenitente assumi potest in satisfactionem poenitentialem; id per Confessarii ministerium dari posse in Poenitentiam. Ratio est, quia derogaretur alioqui Ecclesiae clauibus, maiorem virtutem voluntati hominis, quam ut